

Plus Achtergrond

Op zoek naar aardwarmte: worden huizen hier straks verwarmd met geothermie?

Op 20 meter diepte wordt een lading springstof aangebracht. In De Bilt bij Landgoed Vollenhoven wordt onderzoek gedaan naar aardwarmte. BEELD DINGENA MOL

De verwarming van een kwart van de Amsterdammers komt op den duur wellicht uit de ondergrond. Maar is hier wel aardwarmte te vinden? Wildwesttaferelen dreigen om exclusieve vergunningen.

Bart van Zoelen 23 november 2020, 12:26

Voorpagina

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken

p kaarsrechte lijnen dwars door het land is er dit jaar toch nog
vuurwerk. Ondergronds, weliswaar. Met speciaal ontworpen

Het Parool

— bodem geschikt kan zijn voor geothermie, aardwarmte van
kilometers diep in de ondergrond.

Advertentie

De verwachtingen rond geothermie zijn hoog gespannen. Na de verhitte debatten over biomassa en windmolens komt een schone en vooralsnog niet door woedende burgers onder vuur genomen energiebron als geroepen. In het gunstigste scenario komt in 2040 een kwart van de warmte in Amsterdam van geothermie. Maar het kan dus ook tegenvallen en dan moet er nog veel meer geld naar isolatie en elektrische warmtepompen om van het aardgas af te komen.

Het eerste speurwerk wordt gedaan door Energie Beheer Nederland (EBN), dat namens de staat betrokken is bij energiewinning. Elke 60 meter houdt een tractor even halt om stalen buizen de grond in te drukken. Enige tijd later wordt het via de buizen achtergelaten explosief tot ontploffing gebracht. Om de 5 meter worden de geluidsgolven geregistreerd die volgen op de klap. Ze weerkaatsen op 4 tot 6 kilometer diep gelegen aardlagen die daarmee in kaart worden gebracht.

Advertentie

Voorpagina

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken

Bovengronds is de explosie alleen hoorbaar als een doffe plof. De zestig mensen die kriskras door het land trekken voor het zogeheten Scan-onderzoek hebben er al 900 kilometer opzitten. Eerder dit najaar trokken ze in twee weken over een rechte lijn van Haarlemmermeer naar Zaanstad en dan weer van Barneveld naar Utrecht. Volgend jaar komen ze dichterbij Amsterdam, zelfs in de stad. “Maar we gaan niet door de Kalverstraat,” zegt Herman Exalto van EBN lachend.

Opsporingsvergunning

EBN is voorzichtig optimistisch over de kansen van geothermie rond Amsterdam. In Nederland zijn nu ruim twintig boorputten, voor de tuinbouw met name. In München en Parijs is geothermie al een belangrijke warmtebron voor de stadsverwarming. Over het noorden van het land en Zuid-Holland is veel informatie over de ondergrond. Daar is olie en gas gewonnen, zegt Gitta Zaalberg, bij EBN verantwoordelijk voor het Scan-onderzoek. “Maar van de regio Amsterdam weten we weinig. Hoe is de structuur? Hoe dik zijn de aardlagen?”

Na het Scan-onderzoek begint het eigenlijk pas. Dan is altijd nog de vraag of de bodem water doorlaat, nog een voorwaarde voor geothermie. De risico's zijn groot voor de bedrijven die de warmte uit de grond willen halen, want met elke boorput zijn miljoenen gemoeid. Vandaar het onderzoek door overheidsbedrijf EBN, dat ook nog verschillende proefboringen gaat doen. Als marktpartijen die kosten ook nog voor hun rekening moeten nemen, komt van geothermie zeker niets terecht. “Het is net als met de windparken op de Noordzee,” zegt Zaalberg. “Daarvoor heeft de overheid ook eerst de zeebodem in kaart gebracht.”

Nu breekt een nieuwe fase aan. Met een opsporingsvergunning mogen bedrijven in een gebied vijf jaar exclusief op zoek naar geothermie. In Zuid-Holland probeerden meerdere bedrijven elkaar de pas af te snijden. In Almere zag de gemeente zich genoodzaakt om samen met de energiebedrijven Vattenfall en HVC snel een opsporingsvergunning aan te vragen omdat het Canadese Favor een

aanvraag had gedaan. Dan gaat het dus om geothermie voor het warmtenet in Almere en Amsterdam-Zuidoost.

Claimgedrag

Onder meer Engie, Eavor, Vattenfall en HVC hebben daarom vorige week voor de Amsterdamse regio een samenwerking afgesproken met de gemeenten Amsterdam en Haarlem en de provincies Noord-Holland en Flevoland. “We moeten vermijden dat de nadruk komt te liggen op het claimen van gebieden. Dan maken we niet de snelheid die mogelijk is,” zegt Bas Evers van Engie.

“Je wilt voorkomen dat wildwesttaferelen zorgen voor chaos in de ondergrond,” zegt gedeputeerde Edward Stigter van Noord-Holland. Tegelijk verwacht hij dat een wetswijziging het ‘claimgedrag’ binnenkort zal terugdringen. Hij hoopt vooral dat door de samenwerking kennis wordt uitgewisseld en dat het draagvlak voor geothermie behouden blijft.

Over dertig jaar wordt in deze regio op zo’n honderd plekken aardwarmte gewonnen, verwacht Evers. Het samenwerkingsverband kan een oplossing zijn voor de hoge risico’s die gemoeid zijn met de eerste boringen. “De eerste boring geeft informatie, ook over het gebied daaromheen.” Wellicht is het mogelijk dat overheden en bedrijven de kosten en de opbrengsten van de eerste boringen rond Amsterdam delen, oppert Evers. “Want bij de eerste boringen binnen een gebied is het risico groter dat er geen aardwarmte wordt gevonden. Maar je hebt ze wel nodig om bij de honderd te komen.”

AMSTERDAM

Voorpagina

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken